

La Diputació de Lleida senyalitzarà quatre itineraris pels quals més de 15.000 jueus van fugir del règim de Hitler pel Pirineu, concretament per les comarques del Pallars Sobirà, l'Alta Ribagorça, la Val d'Aran, l'Alt Urgell i la Cerdanya. L'ambaixador d'Israel a Espanya, Alon Bar, va avalar ahir el projecte i va qualificar la iniciativa de "meravellosa".

PATRIMONI HISTÒRIC HOMENATGE

Milers de jueus van creuar el Pirineu de Lleida fugint de l'horror del nazisme

La Diputació senyalitzarà quatre itineraris d'evasió en cinc comarques lleidatanes

R. BANYERES

LLADORRE | La Segona Guerra Mundial (1939-1945) i la barbàrie nazi van provocar que al voltant de 80.000 persones creuessin el Pirineu fugint de l'horror, dels quals, entre 15.000 i 20.000 eren jueus que van travessar el Pirineu de Lleida. Són les xifres que estan avalant i contrastant els historiadors que investiguen l'època, encara que adverteixen que encara no poden donar-se per oficials. No en va, no existia passaport jueu i intentaven camuflar la seua procedència per por. En qualsevol cas, el Pirineu de Lleida (amb diverses rutes) es va convertir en un dels passos més freqüentats, ja que les dificultats orogràfiques provocaven que la vigilància fos complicada i, per tant, oferia més oportunitats als fugits (de tot Europa, encara que francesos majoritàriament) que es dirigien preferentment a l'èxode a Amèrica i Palestina. Ara la Diputació de Lleida s'ha proposat posar en relleu tota aquesta memòria històrica. Amb aquest objectiu, ahir va presentar el projecte *Perseguits i salvats*, que senyalitzarà 4 itineraris d'evasió dels jueus a les comarques del Pallars Sobirà, l'Alta Ribagorça, Aran, l'Alt Urgell i la Cerdanya. L'acte, durant el qual es va descobrir un monòlit a Tavascan, va estar encapçalat pel president de la Diputació, Joan Reñé; l'ambaixador d'Israel a Espanya, Alon Bar, que va avalar la iniciativa, i el director de l'IEI, l'historiador Josep M. Solé i Sabaté. Reñé va assegurar que "més enllà d'un projecte turístic o de recuperació de la memòria, és un homenatge a la solidaritat de persones anònimes que van contribuir a salvar vides i cultures". Per la seua part, Bar va destacar la "qualitat humana" d'aquestes persones. "Salvar una ànima és salvar un món sencer", va indicar. El projecte, va explicar Solé i Sabaté, preveu una senyalització unificada que identifique per tot el territori els espais referents a l'estada dels refugiats jueus en aquestes comarques. Inclourà senyals, panells explicatius i la incorporació de codis QR amb informació de tot tipus per després descarregar-ne les dades. Entre els espais que se senyalitzaran, destaquen les duanes, els quarters, les presons i els llocs d'acollida. Està previst que estigui enllestit l'estiu que ve.

L'ambaixador israelià, Alon Bar, segon per l'esquerra, ahir després de descobrir el monòlit commemoratiu a Tavascan.

Nombrosos veïns van presenciar l'acte.

LES DADES

80.000

EVADITS DEL NAZISME

Durant la Segona Guerra Mundial (1939-1945), unes 80.000 persones van creuar el Pirineu fugint de l'horror nazi.

20.000

JUEUS

Els historiadors estimen que entre 15.000 i 20.000 jueus van creuar el Pirineu lleidatà, tot i que aquestes xifres encara s'estan avalant i contrastant.

4

RUTES

Són les que se senyalitzaran i transcorreran per 5 comarques.

Comparar el procés català amb nazisme, "error inacceptable"

■ L'ambaixador d'Israel a Espanya, Alon Bar, va afirmar ahir a Tavascan que "l'ús de l'Holocaust per a debats que no tenen res a veure amb la nostra història és un mal ús d'una tragèdia horrorosa", en relació amb les comparacions en determinats sectors entre el procés català i Mas amb el nazisme. Bar també va dir que utilitzar-lo en el procés català els sembla "un error i un ús inacceptable". Això sí, va declinar amablement valorar l'actualitat política catalana al·ludint a la seua "llarga experiència com a diplomàtic". D'altra banda, es va refirmar en la idea d'obrir en el futur un consolat a Barcelona.

EN PRIMERA PERSONA

Elena Sarrado
FONDA CAL MARXANT

«Recordo veure'ls vora el foc»

■ Elena Sarrado té 76 anys i viu a Barcelona. De petita, els seus familiars regentaven la pensió Cal Marxant de Tavascan i recorda perfectament veure a l'hostal, quan ella tenia 15 o 16 anys, persones que fugien de l'Holocaust. Ahir rememorava "com eren a casa escalfant-se al voltant del foc, sempre protegits per la Guàrdia Civil". L'Elena recorda haver vist "només homes, mai nens ni dones", i explicava que de vegades pernoctaven a

la seua pensió i després "se'ls emportaven a la presó de Sort, quan hi quedaven places lliures".

Francesc Gómez
ADMINISTRACIÓ LOCAL

«Tornen persones agraïdes»

■ Un grup de nois de 16 o 18 anys van anar a buscar escales (que feien la funció de lliteres) per baixar al poble unes persones que havien vist morint de fred a les muntanyes. Aquí els atenien a l'hostal del poble, on els donaven calor i menjar i després sembla ser que la Guàrdia Civil els traslladava a Sort o a algun altre lloc. Alguns expliquen que en aquesta caminada va néixer un nadó, que el van cuidar en una de les cases del municipi du-

rant uns dies. Gràcies a ells, avui dia aquest nen és viu. Fa uns anys va vindre aquesta persona o un familiar a agrair-ho.

OSCAR MIRÓN

OSCAR MIRÓN